

Összefoglaló

QALL – Végzettséget mindenkinek! projekt keretében megvalósuló konferencia a **Dél-Alföldön**

Benmaradás – Talpra állás

2014. március 13.

6722 Szeged, Kálvária sgt. 23.

Szent-Györgyi Albert Agóra

Szervezők:

Kovácsné Tóth Ibolya Bács-Kiskun megye koordinátora (kovacsnetoth.ibolya@kecskemet.hu),

Dr. Végh Lászlóné Békés megye koordinátora (vegh@globonet.hu),

Bagó Ildikó Csongrád megye koordinátora (bagoi@lab.hu).

Résztevők száma: 160.

1. A konferencia tartalmi összefoglalása a program egyes pontjainak mentén

Kovácsné Tóth Ibolya címzetes vezető főtanácsos, Kecskemét Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala Intézményi Osztály

Köszöntő

A Bács-Kiskun megyei koordinátor üdvözölte a megjelenteket és bemutatta a Csongrád és Békés megyei koordinátorokat, valamint ismertette a programmal kapcsolatos technikai tudnivalókat.

Klúg Péter Általános Iskola és Szakiskola, a szegedi SZISZSI József Attila Közoktatási Intézmény Tagintézménye (www.siketek.szeged.hu)

- **Megnyitó**

A **GONDOLATJEL** csoport bemutatója (www.gall.tka.hu). A **Fodorné Czokoly Tímea szurdopedagógus** vezetésével bemutatott produkció meghatározó, színvonalasan koreografált és előadott, maradandó és *meggyőző élményt* nyújtott a siket, a nagyothalló és egészséges gyermekek együttes szereplésével, akik közösen tanulják a jelnyelvet, közösen készülnek zenei daradokkal, együtt lépnek fel, együtt táboroznak. Így alkotnak közösséget, egy kicsi mintát az elfogadó társadalomból. Felcsendül a közkedvelt dallam is a Valahol Európában című filmből, amelynek szívszorító története megmutatja, hogy a háborúban árván maradt, csavargó gyerekek hogyan kezdenek új életet a művészet, a zene megváltó erejébe kapaszkodva, összefogással egy őket felkaroló zenetanár segítségével.

Fejes Imre saját verseit adta elő. Ő nemrég hasonló gondokkal küzdött, mint azok a diákok, akikről a konferencia szól. Gyermekkorának, életének nehézségeit versekben fejezi ki. A munkaügyi Központ munkatársai figyeltek fel verseire, és tanácsadással, személyiségfejlesztéssel, szakmai képzéssel segítik őt életcéljai megvalósításában.

Juhász Judit projektkoordinátor (judit.juhasz@tpf.hu), *Tempus Közalapítvány* (www.tka.hu)

- *A korai iskolaelhagyás magyarországi helyzetéről* (www.qall.tka.hu)

Az előadását két gondolategység köré csoportosította:

Miért aktuális a téma? - Megengedhetetlen luxus, hogy legyenek korai iskolaelhagyók. A 18-24 év közötti, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkező és oktatásban, képzésben részt nem vevő magyarországi fiatalok több európai országhoz viszonyítható számarányát, annak 2003-2012. években bekövetkezett változásait szemléletesen adatokkal, grafikonokkal mutatta be. Az

általánosan elérendő 10%-os arányértéktől való magyar eltérés nem mértékében, hanem a 2011-2012. években kimutatott emelkedése miatt jelent *orvosolandó problémát*, mert a tendencia folytatódása negatív társadalmi és gazdasági következményeket generál a jövőben. A probléma megelőzését kicsi korban kell kezdeni.

A QALL – Végzettséget mindenkinek projekt további elemei – témakörben a korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében szükséges, a különböző háttérű szakemberek, az *intézményes kapcsolódások*, a megyén belüli szakemberek *együttműködésének* fontosságára, a „felülről lefelé és alulról felfelé építkezésre hívta fel a figyelmet.

Csapó Benő egyetemi tanár (edu-u-szeged.hu/csapo), Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet, Oktatásméleti Kutatócsoport (edu-u-szeged.hu/ok)

- Nemzetközi kitekintés a korai iskolaelhagyás kezelésére

A legutóbbi PISA-mérésekre hivatkozva mutatta be a magyarországi tanulók teljesítményeinek helyzetét. Szövegértés: minden ötödik tanuló funkcionális analfabéta; Matematika: minden harmadik tanuló kettes szint alatt teljesített. A számítógép használatával mért magyarországi teljesítmény a leggyengébbek között van. Nagy probléma továbbá az ország gazdasági fejlődését megalapozó szakemberképzés és kutatási tevékenységek szempontjából az, hogy az országok között kétségtelenül kiemelkedő, matematikából magasan teljesítők aránya a mért tanulók 0.5%-a között oszlik el. Ez mutatkozik meg a természettudományos szakokon való alacsony létszámú továbbtanulás adataiban. A helyzet javítása érdekében folytatott kutatásaik az aktuális TÁMOP pályázatok támogatásával valósultak meg, amelyeket továbbra is folytatnak partner intézmények, iskolák bevonásával. *Kiemelt cél az 1-6 évfolyamos diákok készségeinek, képességeinek mérése, fejlődésük követése, a tanulási problémákat feltáró papír alapú (1. fázis) és elektronikus értékelő (2. fázis), személyre szóló visszajelzést biztosító mérési-értékelési rendszer kialakítása* számos országhoz hasonlóan többek az Új Széchenyi Terv keretében.

Mihályi Krisztina projektkoordinátor (+36-1-237 1300), Tempus közalapítvány (www.tka.hu)

- Nemzetközi kitekintés a korai iskolaelhagyás kezelésére

Az Európai Unió 2020-ig kidolgozott gazdasági-társadalmi stratégiájának fontos pontja az oktatási stratégia, amelyben az iskolaelhagyás (lemorzsolódás) indikátorát 10 %-ban határozta meg. A különböző szakpolitikai stratégiák mindegyike számít a lemorzsolódás nagyságrendjének csökkentésére. Az *oktatáspolitikai stratégiának* kapcsolódnia kell ezekhez, illetve támaszkodnia kell rájuk. Az 1990-es évektől keresik a jó megoldásokat. A megelőzés esélyének növelésére bevezetett, jelzésértékű, mérhető korai iskolaelhagyás fogalom, a nem is tanuló és nem is dolgozó fiatalok kategóriája mutatójának figyelembe vétele az Unióban határozott és folyamatos javulást eredményezett. A külföldi jó gyakorlatokat célszerű beépíteni a hazai rendszerbe.

Az oktatáspolitikai célkitűzések között kiemelkedő a **pedagógus** szerepe, akiben a gyerek meg tud bízni. Fontos szereplője a gyereket szerető pedagógus az oktatási méltányosság, a visszahúzó társadalmi hatások leküzdésére, a gyermek önbecsülését meghozó, és a majdani önismereti fejlődésre ösztönző pedagógusi magatartás. Ennek szemléletes bemutatását szolgálta a kedvesen meggyőző, bevezető animációs filmrészlet. A dániai kezdeményezés, az animáció az iskolában, jól alkalmazható módszer mint a motiváció eszköze, a célszerű fejlesztéshez kidolgozott Lego játék, az iskola és az élet közötti kapcsolat, újfajta tanár-diák viszony megjelenítésével. Belgium, Hollandia, Skandináv államok is sok kezdeményezést, működő gyakorlatot nyújtanak az oktatási, a szektorközi, az állami (törvényhozási), önkormányzati együttműködésre. Fontosak tehát a pedagógiai kísérletek.

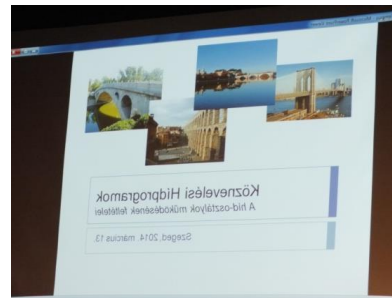

Borosán Beáta osztályvezető (beata.borosan@emmi.gov.hu), EMMI Szakképzési és Felnőttképzési Osztály

- A Híd-osztályok működésének feltételei (www.qall.tka.hu)

A Nemzeti köznevelésről szóló törvény egyik újítását, a Köznevelési Hídprogram működtetésének feltételeit,

a meghatározott célcsoportoknak megfelelő képzési rendszert mutatta be. A Híd I. differenciálással egyéni utak biztosítása, alapvető ismeretek, kompetenciák pótlása, célszerű tanulási módszerek elsajátítása, pályaaorientáció tanköteles korúaknak szervezett nevelés-oktatási keretben Nkt. 14.§. alapján. A Híd II. az előző törvényi feltételek alapján alapfokú végzettséget igazol és rész-szakképesítést biztosít egyéni adottságoknak megfelelő széleskörűséggel. A *Híd a felnőttoktatásban* program a hat általános iskolai évfolyamot tankötelezettségük végéig sikeresen be nem fejezők számára visszatérési, újrakezdési lehetőséget, a munkaerőpiaci igényekre (kulturális és egyéb szabályok) való felkészítést nyújt. A képzések tanévekre vonatkozóan meghatározott intézményekben folynak (2013. október 15-i adat szerint 1588 fő kezdett, 2014-15-ben 103 kijelölt intézmény). A pedagógusoknak új és nehéz feladat az integrált képzési tartalmaknak megfelelő kimeneti mérés. A komplex mérő feladatlapokat és javítási útmutatókat az Oktatókutatási és Fejlesztési Intézet dolgozza ki előre meghatározott, hatféle modul alapján. A rendszerben dolgozó pedagógusok illetmény-kiegészítésben részesülnek, amennyiben tanulóik hetven százaléka teljesíti a tv-ben előírt feltételeket. Az előadó a következő közmondással fejezte be előadását: „Az élet olyan, mint egy keskeny híd. Az a legfontosabb, hogy ne legyen benned félelem, hogy végig kell rajta menned.” Mind a három megye képviselőjétől kérdések hangzottak el a Híd osztályok jelenlegi beiskolázásával, működtetésével kapcsolatban.

a

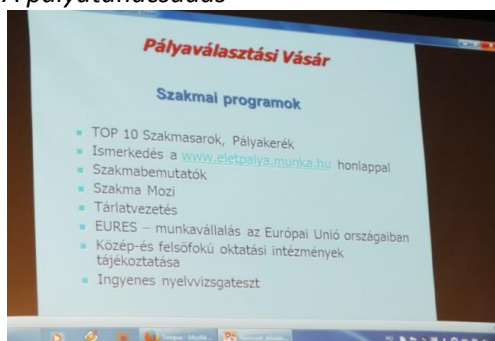
Nyemcsok Lászlóné tanácsadó (nyemcsok@hotmail.com), Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja

- Pályaaorientáció és pályatanácsadás a Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja gyakorlatában (www.gall.tka.hu)

Felvetett gondolatok: Milyen munkaerőt igényelnek ma a munkaadók? – Túlkínálat a munkaerőpiacon (*ellentmondás* a munkaerőhiány és a munkanélküliség viszonylatában) - Szakiskolai tanulmányi ösztöndíj - A munkaügyi központok fő célja - Munkaerőpiaci szolgáltatások.

A *pályaaorientáció* célja: megfelelő pályaválasztáshoz segítség, feladata: a sokrétű döntésmegalapozás. A sikeres választás alapvető feltétele: önismeret. A siker kulcsa : tehetség, szorgalom, kitartás.

A *pályatanácsadás*

Formái: egyéni/csoportos; *Célja:* önismeret erősítése (erőforrások összegyűjtése, saját döntés meghozatala, pályaismeret bővítése) – „Legyen általad több a világ!”; *Célcsoportok:* általános- és középiskolások, pályakezdő és pályakorrekciót tervező felnőtt álláskereső; *Eszközei:* kérdőívek, pályaválasztási vásár, munkahelyek látogatása, stb. Összességében segítségnyújtás, találkozás, információnyújtás, hiányszakmák bemutatása, vonzóvá tétele;

Tapasztalat: nagy érdeklődés, az iskolákkal szorosabb kapcsolat lenne szükséges.

Kádárné dr. Balla Anita vezető (76-502 261), Türr István Képző és Kutató Intézet Kecskeméti Irodája (www.tkki.hu)

- A felnőttképzés lehetőségei a végzettséghez juttatásban (www.gall.tka.hu)

Fogalom, célcsoport, az intézmény képzési szerkezete hangzott el bevezetőül.

A *felnőttképzés szerepe: Második esély biztosítása.*

Oka: alacsony iskolai végzettség, kirekesztődés, fiatalok munkaerő-piaci integrációja, oktatásból munkaerőpiacra átmenet, iskolai végzettség megszerzése foglalkoztathatóság érdekében. Statisztikai adatok bizonyítják szükségességét iskolai, iskolán kívüli, vállalati és egyéb képzési formákban.

A *felnőttképzés funkciói:* pótló, foglalkoztatást segítő, - kiegészítő, stabilizációs, szocializációs, személyiségfejlesztő, kompetencia fejlesztő.

Ismertette az előadó az Intézet mint az EMMI háttérintézménye állami felnőttképzési, kutatási és módszertani feladatait, szerkezetét, országos területi eloszlását, speciális képzési feladatait (pl. közfoglalkoztatással kapcsolatban), intézményekkel való aktuális kapcsolatait.

Új kihívások együttműködve a kormányhivatallal, munkaügyi központtal és egyéb intézményekkel, regionális gazdasági szereplőkkel hálózati együttműködésben. Kiemelve a felsoroltakból fontos az egymásra épülő kereslet vezérelt képzési rendszer, a szakképzés, felnőttképzés közötti átjárhatóság, a közfoglalkoztatottak aktuális felkészítése, a jogszabályváltozásoknak megfelelés minden területen és a folyamatos tananyagfejlesztés

- **A három megyei műhelyvezető beszámolója** (www.qall.tka.hu)

A megyei csoportok külön-külön dolgoztak alapvetően közel azonos tematika alapján más-más szervezési keretek között. A probléma súlyával *mindenki azonosult*, a megoldások keresését *fontosnak tartotta*.

A műhelymunkában dolgozó 5/5/6 csoport szakterületek szerinti összetétele egyaránt tartalmazta a gyermekvédelem, szociális szféra, szabadidős segítő, civil szféra, pszichológus, egészségügy; állami hivatalok, gyámügy; munkaügy, iparkamara, szakmatanulás; oktatás, gyermekotthonok; rendvédelem, igazságügy, büntetés-végrehajtás szakembereit.

A csoportmunkákban feldolgozott problémakör azonos volt. *Biztonsági hálót kívánunk építeni a lemorzsolódás megelőzése érdekében*. Az ehhez szükséges jelenlegi helyzetet kívánjuk *felmérni* és a hatékony megvalósulás érdekében *javaslatokat várunk*.

A különböző megfogalmazásban feltett kérdések az aktuális problémával megkeresett szakember egyéni lehetőségeire, a segítséghez rendelkezésére álló feltételekre, a megoldást elősegítő hivatali/rendeleti kapcsolatteremtés helyzetére/lehetőségére vonatkoztak.

A munkamenet, az alkalmazott eszközök különbözőek voltak. A felelősséggel végzett munka hangulata és eredménye pozitív volt. Sok jelentős probléma és javaslat vetődött fel szóban és írásban.

Bács-Kiskun megye):
vezeti **Nyíriné Fejlesztés Tóth Edit**

Csongrád megye:
vezeti: **Nagyné Vánkay Erika Katalin**
(vankaykati@freemail.hu)

Békés megye:
vezeti **Balogh László**
(blgh@mail.globonet.hu)

Az **összegzést** bemutató *kapcsolatháló*k (melléklet) nagyon hasonló helyzetet és kívánalmakat vetettek fel. Általános vélemények, javaslatok:

Az oktatási intézmények rendeleteknek megfelelően keresik meg az illetékes szakterületeket. A kapcsolatkeresés fordítottja kevesebb a hatósági területektől eltekintve. Kapcsolat tehát van, de nem rendszer-jellegű.

Az eredményes prevenció alapvető feltétele a pedagógus, az ügyintéző szakmai és emberi kompetenciája, felelősségérzete, valamint a munkahelyi feltételek által biztosított lehetőségei. Ezzel kapcsolatosan felvetődött a fenntartók (KLIK), az irányító hatóságok szerepe, felelőssége, az intézmények belső működtetési rendszerének átgondolása, esetleg rendeletek szükségszerű módosításának igénye (pl. adatkezelés, előírt intézményi feladatrendszer átgondolása. Aktuálisan a 24 éves korig terjedő népesség nyilvántartásának, tanulmányi, munkahelyi, stb. utánkövetési feladatának ellátása, probléma esetén a szükséges szakmaközi kapcsolatokon átívelő megoldás keresése, megvalósítása rendszerének kialakítása (előírása).

Egyértelműen igény mutatkozik a KLIK pedagógiai iránymutató szerepének előtérbe kerülésére, az előremutató, kreatív intézményi kezdeményezések szakmai támogatására, ezzel a tantestületek motiválásának erősítésére.

A közoktatási intézmények egyéni fejlesztést, személyiségalkítást végző, eredményes/megfelelő színvonalú továbbhaladást, munkaerőpiaci felkészítést segítő munkájához szükség lenne a kisebb létszámú csoportokban, több segítő szakalkalmazottal való dolgozás lehetőségére

Nagyon hiányoznak a közoktatási intézményekből a gyermek- és ifjúságvédelmi szakemberek, valamint az ifjúság szabadidejét szervező, hozzáértő, kulturális és egyéb kapcsolatokat építő segítő, pedagógusok.

A fiatalok érdekében a szakmaközi kapcsolatokat ápolni kell. A Békés megyei és a Csongrád megyei Munkaügyi Központ, a Kecskeméti Türr István Intézmény konkrétan felajánlotta a szorosabb együttműködést. Hiányolják a

fiatalok pályaismereti, -alkalmassági felkészültségét. A Békés megyei járási védőnői igényelnék a rendszeres, személyes kapcsolatok kialakulását, ami nagy segítséget jelentene számukra. A Bács-Kiskun megyei Gyámügy felajánlotta segítségét. A Csongrád megyei résztvevők többsége fontosnak tartja a további rendszeres kapcsolattartást és támogatják annak megvalósulását, melynek helyszíne, házigazdája minden alkalommal egy-egy konkrét intézmény lenne, aki vállalná intézménye bemutatását, majd a Műhelymunkához hasonló formában közösen gondolkodnának az együttműködés további lehetőségeiről. A következő találkozóra valószínűleg májusban kerülne sor a Csongrád Megyei Pedagógiai Szolgálatnál a korai iskolaelhagyás megelőzésének nevelési lehetőségeire koncentrálna, majd szeptemberben a pályaaorientáció témája kerülne középpontba a Munkaügyi Központ szervezésében.

A közoktatási intézmények igénylik a rendeleteknek megfelelő, következetes, szigorú eljárásokat hatósági ügyekben. A duális szakképzés ígéretesnek mutatkozik, sokféle kapcsolatot erősít majd. A szakemberek együttes véleménye, hogy jó lenne a Híd osztályok programját közelíteni a mintául szolgáló Dobbantó programok és a volt Felzárkóztató osztályok eszmeiségéhez és gyakorlatához. A központi kerettantervi követelmények – több szempontból – átgondolásra szorulnak.

- Komplex iskolai gyakorlatok a régióból (www.qall.tka.hu)

A bemutatott programok és beszámolók, valamint az adatokkal alátámasztott eredmények megmutatták a hallgatóságnak azt, hogy ha egy tantestület tagjaiban él a segíteni akarás, a gyerekek iránti szeretet, aktív megoldáskereséssel, kreatív hozzáállással, szakmai és módszertani felkészültséggel, együttes munkával biztosítani tudja a problémás gyerekek továbbhaladását, munkaerőpiacra való felkészítését. A feltételek megteremtését körütekintő, előregondoló szakmai tervezéssel tették meggyőzővé fenntartó, támogató szervezetek számára, valamint az őket felkereső, tanulmányaikat ott folytató gyermekek, fiatalok és szüleik, gondviselőik számára is.

Részletezve:

1. Szegedi Ipari Szakképző Iskola József Attila Tagintézménye (6723 Szeged, Gyík u. 3, (www.sziszsi.hu), Garami István, (garami.istvan@freemail.hu), Kis Antal (kisa@alternativ-szeged.sulinet.hu)

Program a Mellékletben(www.qall.tka.hu):

1. Szegedi Móravárosi Ipari Szakképző és Általános Iskola (www.sziszsi.hu), Feketű Béla intézményvezető (feketu.bela@moravarosi.hu)

Program (www.qall.tka.hu): Szakiskola, speciális szakiskola, szakközépiskola (9-11. évf; 9-12. évf; 13-14. évf.) „Jó gyakorlatuk” az élménypedagógia módszerének alkalmazása 20 osztályban. Megfelelő képzettségű és számú szakemberrel dolgoznak. A székhelyen kívül két tagintézményben folyik a képzés (SNI szegregált és SNI integrált)

A tapasztalati tanulás „zóna-elmélet”-ének eredményei: együttműködő osztályfőnök – gyerek kapcsolat, élmény napot „átbeszélő” osztályfőnöki óra, rendszeres hatásvizsgálat, mérés kontrollcsoportokkal.

3. Klúg Péter Általános Iskola és Szakiskola (www.siketek.szeged.hu), Horváth Norbert (norbi@t-online.hu)

Hallássérültek oktatása (siket, nagyothalló, implantált, hangos beszéd, jelnyelv). Óvoda, általános iskola, szakszolgálat, szakiskola, kollégium együtt.

Az intézmény indításának oka: ezekkel a problémákkal rendelkező gyerekek nem kaptak oktatást. Személyesen keresik meg a gyerekeket (orvos, szülő, pedagógus, védőnő). Segítik őket a helyes iskolaválasztásban. Folyamatkövetés nincs.

Speciális óvoda (egyéni foglalkozás 1 dolgozó-12,-14 gyerek, folyamatkövetés van, a pedagógusok szakmai támogatást kapnak, normatív finanszírozás)

Ráhangoló program – munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztése. Finanszírozás: FSZK (5 dolgozó – 25 gyerek). Nem tudja magát elképzelni a sérült gyerek fiatal felnőttként. Találkozások szervezése. Eredmény : „ ...én is akar Folyamatkövetés van.

Bognár Mária kutató (www.fszk.hu), *Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.*

- *A konferencia zárása*

Örömét fejezte ki a nagy létszámú érdeklődést tapasztalván, reményét, hogy a résztvevők fontos információkkal, tapasztalatokkal gazdagodtak, valamint hogy a közös munka jó érzésével távoznak.

Összefoglalásként hangsúlyozta az előadó, hogy a korai iskolaelhagyás megelőzésének alapvető feltétele az, hogy a gyermekek, fiatalok jól érezzék magukat az iskolában, értelmét lássák az ott eltöltött időnek. Ezt biztosítja

- a gyermek alapvető problémáinak kora gyermekkorban való feltárása,
- a később keletkezett problémák szektorközi együttműködéssel való megoldása az iskolában,
- a második esély biztosítása.

2.A konferencia összegző értékelése

A lezajlott konferencia előadói, szereplői valós elméleti és gyakorlati válaszokat adtak a program keretében a szegedi Szent-Györgyi Agóra alkalomnak megfelelő tágas környezetében a TEMPUS Közalapítvány képviselőinek gondos előkészítő munkája és szervezése keretében.

Az integrált és inkluzív nevelés megvalósíthatóságát meggyőzően reprezentáló, megható bemutató utáni értékes előadások jól felkészült előadóitól lényeges és sokoldalú információkat kapott a hallgatóság a témakörre vonatkozó helyzetképről kutatói, irányítói és gyakorlati oldalról egyaránt.

Az előadásokkal kapcsolatosan kérdésfeltevésre is volt alkalom, amivel éltek is a résztvevők pl. a Híd-programok induló szervezésével kapcsolatosan tapasztalt problémák konkrét felvetésével.

A műhelymunkák során megállapításra kerülhetett az, hogy a korai iskolaelhagyás hatékony megelőzésének alapvető feltétele a szakértelem mellett az egyénhez (problémához) közelítés módja és a felelősségtudat, amit az illetékes szakember teljesíthet elsődlegesen az őt foglalkoztató intézmény problémaérzékeny, megoldást segítő rendszerének keretében.

A műhelymunkákban dolgozó csoportok megfeleltek a Nemzeti Fejlesztési Tervre épülő Köznevelés-fejlesztés megfogalmazott gondolatok a Stratégia megvalósításául kimondott szektorközi hálózati együttműködés elvének. Az alapot a családi nevelés adja, ahol már jelentős segítséget jelent a gyermekvédelmi, gyámügyi és egyéb szociális/hatósági eljárások sora. Alapvető jelentőségű a nevelési-oktatási rendszer, aminek jelenlegi, múltbeli és jelenlegi hiányosságait felsorolja a Stratégia helyzetelemzése. Ezek javítására építi a széleskörű rendszer jövőbeli tennivalóit, amiben épít a családdal való partneri együttműködésre.

A beszélgetések során felmerült legfontosabb problémák:

- a pályaválasztási ismeretek hiánya – munkaügyi központ, Türr I. Intézet, a gyámügy nyitott az iskolákkal való kapcsolatfelvételre, segítségadásra,
- a Híd osztályok tevékenységének, szervezésének átgondolása szükséges,
- az iskolai gyermekvédelmi felelősök hiánya – a szociális szféra gyermekvédelmi dolgozói hiányát érzik a szorosabb és rendszeres együttműködésnek, az osztályfőnökök munkahelyi terheltsége nem teszi biztosítottá a rendszeres kapcsolattartást.
- az iskolák hiányolják a szigorúbb, rendeleteknek megfelelő következetes hatósági eljárások esetenkénti elmaradását,
- az intézményi nevelés, a szülőkkel való kapcsolatformálás, a családi nevelés erősítése, az integrált oktatás több pedagógiai asszisztens, kisebb létszámú csoportok foglalkoztatását tenné szükségessé több esetben a személyhez szóló megközelítés érdekében.

A műhelyfoglalkozások javaslatainak összegzésében részletesen található meg a témakörök (melléklet).

Bagó Ildikó
megyei koordinátor
Csongrád Megyei
Munkaügyi Hivatal

Kovácsné Tóth Ibolya
megyei koordinátor
Kecskemét Megyei
Jogú Város

Dr. Végh Lászlóné
megyei koordinátor
Közoktatási Szakértők Békés
Megyei Egyesülete; KÖSZOE alelnöke

Melléklet

1.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívom a QALL – *Végzettséget mindenkinek!* projekt keretében a Tempus Közalapítvány és a dél-alföldi régió közös szakmai konferenciájára, amelynek célja a **korai iskolaelhagyás** problémájának tudatosítása a régióban, a szektorközi együttműködés erősítése és a helyi, működő megoldásokról, jó gyakorlatokról való tapasztalatcsere a témában érdekelt résztvevők körében.

A konferencia ideje és helye:

Időpont:

2014. március 13. 9 - 15 óráig

Helyszín:

Szent-Györgyi Albert Agóra 6722 Szeged, Kálvária sgt 23.

Tervezett program

9.00-9.20	Regisztráció
9.20-9.30	Köszöntő
9.30-9.40	Megnyitó <i>Juhász Judit, projektkoordinátor, Tempus Közalapítvány</i>
9.40-10.00	Előadás a korai iskolaelhagyás magyarországi helyzetéről <i>Csapó Benő, egyetemi tanár, Szegedi Tudományegyetem, Neveléstudományi Intézet</i>
10.00-10.10	Nemzetközi kitekintés a korai iskolaelhagyás kezelésére <i>Mihályi Krisztina, projektkoordinátor, Tempus Közalapítvány</i>
10.10-10.30	A Híd-osztályok működésének feltételei <i>Borosán Beáta, osztályvezető, EMMI Szakképzési és Felnőttképzési Osztály</i>
10.30-10.45	Pályaorientáció és pályatanácsadás a Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja gyakorlatában <i>Nyemcsok Lászlóné, tanácsadó, Békés Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja</i>
10.45-11.00	A felnőttképzés lehetőségei a végzettséghez juttatásban <i>Kádárné Dr. Balla Anita, vezető, Türr István Képző és Kutató Intézet Kecskeméti Irodája</i>
11.00-11.15	Szünet
11.15-13.15	Megyei műhelymunkák 3 teremben, megyénként <i>Megyéenkénti műhelyfoglalkozások: az oktatás – szociálpolitika – ifjúságvédelem – munkaügy összefüggései, közös cselekvés lehetőségei (kapcsolódások, jó gyakorlatok, hálózatosodás)</i>
13.15-14.10	Ebéd
14.10-14.20	A három megyei műhelyvezető beszámolója

- 14.20-14.50 Komplex iskolai gyakorlatok a régióból
Szegedi iskolák jó gyakorlatainak bemutatása
- 14.50-15.00 A konferencia zárása
Bognár Mária, kutató, Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.

2. Műhelymunka, javaslatok, problémák

(BKKm: Bács-Kiskun megye, Bm: Békés megye, Csm: Csongrád megye)

- A 16-18. év közöttiekre vonatkozó intézményi és törvényi keretek átgondolása. BKKm, Bm,
- Minden szakképző iskolában legyen felzárkóztató HÍD osztály (HÍD-Dobbantó) BKKm,
- Ismét legyenek folyamatosan olyan programok, amelyek támogatják a korai iskolaelhagyók családját, ezeket terjesszék ki a diszfunkcionális családokra. BKKm,
- A HÍD II. épüljön gyakorlatra és az általános iskolákban legyen több gyakorlat (technika óra). BKKm, Bm,
- Vissza a gyermek- és ifjúság-védelmisseket az iskolába! Ezt kiemelten kéri valamennyi kis csoportban. BKKm, Bm,
- Az iskola gyors jelzése fontos és a gyermekvédelemmel együtt megvalósuló közös problémamegoldás. BKKm, Bm,
- Képzett ifjúságsegítőket alkalmazzunk a rendszerben! Státusz biztosítása! BKKm, Bm,
- Szabadidő szükséges, a lehetőség kevés. Fontos a közösségi tér, minőségi programok, minőségi segítők, a civil szféra erősítő támogatása. BKKm, Bm,
- A gyermekjóléti szolgálat prevenciós tevékenységének támogatása a törvények szerint! (Státusz, pénz, tér) BKKm, Bm,
- A családi életre nevelés minél szélesebb körben való megvalósítása. Program van, SZÉK!) BKKm,
- A népesség-nyilvántartás fejlesztése (utánkövetés). Bm, Csm
- Statisztikai elemzések és tervezések a társadalmi szükségleteknek megfelelően (egy-egy korcsoportban hol, mikortól, meddig, várhatóan milyen ellátást igényel). Csm
- A szakmai képzés megtervezése (képes legyen a szakmát megtanulni, tudásának társadalmi hasznosságát kamatoztathassa). Csm.
- munkahelyteremtés. Csm,
- Jogi háttér megteremtése az adatnyilvántartás kiszélesítéséhez, adatkezeléshez; visszaélések nagyon szigorú szankcionálása. Bm, Csm.
- Összehasonlító tanulmányok elemzése nemzetközi vonatkozásban.
- Egyéni fejlesztési terv (EFT) bevezetése minden szakképző iskolában. BKK
- Termelő iskolai modell. BKK
- Az iskolában működjön mentorrendszer (tanár-tanuló. BKK
- A Dobbantó pr. szellemiségének terjesztése. BKK
- Az általános iskolákban a technika tárgy legyen gyakorlatias, szakismertetéssel is foglalkozzon. BKK
- Az érzelmi nevelés kerüljön előtérbe az ált. iskolákban. BKK.
- Az 1-4 évfolyamon az alapkompenciák stabil elérése legyen a cél. BKK
- Kis létszámú osztályok és bennük egyéni fejlesztés valósuljon meg. BKK
- Segítő beszélgetés, mentálhigiénés kultúra fejlesztése kívánatos. BKK
- Törvénymódosítás írja elő tankötelezettség 16. életévig, a 17. életévtől kezdődően dolgozhasson. BKK
- Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek a speciális szakiskolákban legyen HÍD osztály. BKK

3. Összefoglaló műhelymunkáról, Békés megye

A megyei **Műhelymunkát** Balogh László, a Köznevelési Szakértők Békés Megyei Egyesületének elnöke tervezte és vezette.

A munkacsoportok:

- Gyermekvédelem, szociális szféra, szabadidős segítők, egyesületek, pszichológus, egészségügy,
- Állami hivatalok, gyámügy,
- Munkaügy, Iparkamara, Szakmatanulás,
- Iskolák, (16 éves korig), gyermekotthonok,
- Rendvédelem, igazságügy, büntetés-végrehajtás.

Csoportmunka keretében meghatározásra kerültek a problémamegoldás alábbi lehetőségei:

- saját, egyéni kompetencia,

- többszereplős szükségletek egyéni, illetve intézményi/szervezeti – kapcsolódási pontok, ami a hálózati együttműködést jelenti.

Mindegyik eset hatékonyságának alapvető feltétele a szakértelem, az egyénhez (problémához) közelítés módja és a felelősségtudat, amit az illetékes szakember valósíthat meg elsődlegesen az őt foglalkoztató intézmény problémaérzékeny, megoldást elősegítő rendszerének keretében.

A csoportok megfeleltek a Nemzeti fejlesztési Tervre épülő Köznevelés- fejlesztés Stratégiája 2013-2020. beavatkozási célcsoportjainak, valamint a közösen végzett munka eredményeként megfogalmazott gondolatok a Stratégia megvalósításául kimondott szektorközi hálózati együttműködés elvének. Az alapot a családi nevelés adja, ahol már jelentős segítséget jelent a gyermekvédelmi, gyámügyi és egyéb szociális/hatósági eljárások sora. Alapvető jelentőségű a nevelési-oktatási rendszer, amelynek jelenlegi, múltbeli és jelenlegi hiányosságait felsorolja a Stratégia helyzetelemzése. Ezek javítására építi a széleskörű rendszer jövőbeli tennivalóit, amiben épít a családdal való partneri együttműködésre.

A beszélgetések során felmerült legfontosabb problémák:

- a pályaválasztási ismeretek hiánya – a Munkaügyi Központ nyitott az iskolákkal való kapcsolatfelvételre, segítségadásra,
- az iskolai gyermekvédelmi felelősök hiánya – a szociális szféra gyermekvédelmi dolgozói hiányát érzik a szorosabb és rendszeres együttműködésnek, az osztályfőnökök munkahelyi terheltsége nem teszi biztosítottá a rendszeres kapcsolattartást,
- az iskolák hiányolják a szigorúbb, rendeleteknek megfelelő következetes hatósági eljárások esetenkénti elmaradását,
- az intézményi nevelés, a szülőkkal való kapcsolatformálás, a családi nevelés erősítése, az integrált oktatás több pedagógiai asszisztens, kisebb létszámú csoportok foglalkoztatását tenné szükségessé több esetben a személyhez szóló megközelítés érdekében.

A műhelymunka forgatókönyv –szerinti munkája, a műhelyvezető összefoglalója:

A korai iskolaelhagyók számának csökkentése érdekében az érdekelt szakmai területek (iskolák, munkaügy, bűnmegelőzős gyermekvédelem, gyámügy, állami hivatalok, stb.) munka kompetenciáinak (pályaválasztás, prevenció, alapellátás, információ csere, segítség, stb.) kapcsolódási lehetőségeinek és szükségességének elemeivel foglalkoztunk. A munkacsoport fontosnak és alapvető dolognak hozta ki, hogy kapcsolati rendszer alakítódjon ki intézményes és szakmai személyes formákban is.

A kapcsolati rendszernek legyen szabályozott (előírt) formája és alulról építkező koordinációja is a szakemberek között.

A résztvevők által megnevezett öt csoport közötti kapcsolathálón követhető kapcsolódási nagyság az alábbi.:

Iskolák (16 éves korig), gyermekotthonok: 24 kapcsolódási pont a másik 4-hez

Állami hivatalok, gyámügy: 23 kapcsolódási pont a másik 4-hez

Gyermekevédelem, szociális szféra, szabadidős segítők, egyesületek, pszichológus, egészségügy :

21 kapcsolódási pont a másik 4-hez

Munkaügy, Iparkamara, Szakmatanulás:

17 kapcsolódási pont a másik 4-hez Rendvédelem,

igazságügy, büntetés-végrehajtás:

17 kapcsolódási pont a másik 4-hez

A kapcsolat rendszer működtetésének főbb területeit a 3 nagyobb csoportba sorolva a következőkben nevezték meg a résztvevők:

INTÉZMÉNYES

SZEMÉLYES

INTÉZMÉNYES ÉS SZEMÉLYES

- Információ csere
- Kapcsolattartás
- Alapellátás
- Prevenció

Személyközpontúság
egyéni bánásmód
felzárkóztatás
életút feltárás

pályaorientáció
együttműködés
beavatkozás
előzmények kezelése

Közös elemek:

Intézményesített hálózattípusú együttműködés szükségessége.

Intézményes és egyéni szakmai kompetenciára épülő együttes tevékenység előmozdítása.

Fő kapcsolati tényező a szakmai kompetenciák hatékony működtetése.

A Konferencia céljainak megvalósulása, utóélet

A megyei szakmai képviselők adott témakörhöz való problémaérzékenysége és együttműködési készsége biztosított. A munka utóéletére vonatkozóan kimondásra került a megyei szektorközi kapcsolatalakítás folyamatának szükségessége és az ehhez szükséges feltételrendszer részletes megismerése, folyamatos megteremtése. A rendszer kialakításának külső segítségét feladatként tekintik a szervezők, aminek megvalósításához további és széleskörű támogatásra, együttműködésre lesz szükség.

Békéscsaba, 2014. március 16.

Balogh László

4. Bács-Kiskun megye, Helyi kezdeményezések/jó gyakorlatok bemutatása

A helyi kezdeményezés címe/elnevezése	QALL (Qualification for ALL) – Végzettséget mindenkinek Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye szakembereinek konferenciája Szeged, 2014. március 13.
A célcsoport bemutatása	Bács-Kiskun megyei műhelymunkán részt vevő szakemberek, akik a következő célok alapján kezdtek el együtt gondolkodni: <i>I. A megyéből résztvevő szervezetek alaposabban megismerjék egymás munkáját, tevékenységét, jó gyakorlatait. II. A résztvevők közösen fogalmazzák meg a korai iskolaelhagyás lehetséges okait, és dolgozzanak ki közös javaslatokat a korai iskolaelhagyás megelőzése, csökkentése érdekében. III. A résztvevők gondolják át a jövőbeli együttműködés lehetséges módjait.</i>
A probléma bemutatása, amelyre és ahogyan a kezdeményezés választ keres	A műhelymunka indító gondolatai <i>Biztonsági hálót a lemorzsolódó gyerekek alá! Gondold át, miben vagy Te kompetens! Arról beszélj, amit Te tehetsz! Fogalmazz meg javaslatokat!</i>
A megoldásban közreműködők bemutatása szakértelem vagy szakterület szerint	A műhelymunka során a következő hat csoport dolgozott közös gondolatok megfogalmazásán: 1. Gyermekvédelem, szociális szféra, szabadidős segítők, egyesületek, pszichológus, egészségügy 2. Állami hivatalok, gyámügy 3. Munkaügy, Iparkamara 4. Iskolák 5. Gyermekotthonok 6. Rendvédelem, igazságügy, büntetés végrehajtás
A folyamat bemutatása;	A csoportok feladata a következők megfogalmazása volt: 1. Kik vagyunk, és mit teszünk jelenleg a célért? 2. Fogalmazzuk meg a korai iskolaelhagyás okait 3. Közös javaslataink a korai iskolaelhagyás megelőzése, csökkentése érdekében 4. Jelenleg kivel állunk kapcsolatban a cél érdekében? 5. Kivel kellene (lenne jó) még kapcsolatba kerülni a cél érdekében?
Javaslatok	Iskolákban mentorrendszer (tanár –tanuló). EFT egyéni fejlesztési terv bevezetése minden szakképző iskolában. Termelő iskolai modell. DOBBANTÓ szellemiségének terjesztése.

	Törvénymódosítások (16. év iskolakötelezettség, 17. évtől dolgozhat). Az ált iskolákban: - a technika tárgy legyen gyakorlatias, szakmaismeretével is foglalkozzon - érzelmi nevelés kerüljön előtérbe 1-4 évfolyamon az alapkompentenciák stabil elérése Kis létszámú osztályok és bennük egyéni fejlesztés. Segítő beszélgetés, mentálhigiénés kultúra fejlesztése. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek a spec. szakiskolákban legyen HÍD osztály. Minden szakiskolába kellene előkészítő osztály (HÍD vagy Dobbantó, valamilyen). Gyermekevédelem és iskolák szorosabb együttműködése, közös projektek indítása (ehhez a személyi-tárgyi feltételrendszer biztosítása) A kerettantervi elvárások e tanulók esetében irreálisak, felül kellene vizsgálni. A családgondozó szerepe elsősorban a segítő szakemberé legyen. Klubok, közösségek működtetése, ha kell a civil szervezetek támogatásával, a kortárs csoportok hatásai, szabadidő eltöltés, IKT használat helyes irányba tereléseért. Média negatív hatásának csökkentése (szűrés, időszáv) . Ösztöndíj szélesebb körben legyen a szakképzésben. Érzelmi nevelésre minden szinten kerüljön nagyobb hangsúly. A családi élet és a család minden szinten történő támogatása. Szülők munkába segítése. Hagyományok, erkölcsi nevelés hangsúlyosabbá tétele. Családi napok szervezése rendszeresen, több szinten. Intézmények együttműködésénél esettanulmányok, jelzőrendszer kiépítése, működtetése. Prevenációs tevékenységek támogatása. Utcai szociális munka erősítése. Pedagógusok szemléletváltása (széles körben) A már működő rendszerek koordinálása.
A plenáris ülésre készített összefoglalásban megfogalmazott javaslatok	A 16-18 év közöttiek számára intézményi és törvényi keretek átgondolása. Minden szakképző iskolában legyen felzárkóztató osztály (HÍD, Dobbantó...). Ismét legyenek folyamatosan olyan programok (pl. TÁMOP), amelyek támogatják a korai iskolaelhagyók családját, ezeket terjesszék ki a diszfunkcionális családokra. A HÍD II. épüljön gyakorlatra + több gyakorlat (technika) az általános iskolákban. Vissza a gyermek- és ifjúság-védelmi szolgálatokhoz az iskolába- ezt kiemelten kéri valamennyi kiscsoportban. Az iskola gyors jelzése és közös problémamegoldás gyermekevédelemmel. Képzett ifjúságsegítőket alkalmazzunk a rendszerben! Státusz! Szabadidő (közösségi tér, minőségi program, minőségi segítő, beszélgetési lehetőség). A jó programok, civil szféra erősítő támogatása! A gyermekjóléti szolgálat preventív tevékenységének támogatása a törvények szerint! (pénz, státusz, tér) A családi életre nevelés minél szélesebb körben való terjesztése (van program, SZÉK!)

Melléklet: Kapcsolatháló

Kecskemét, 2014. március 14.

Nyíriné Fejlesztő Tóth Edit
műhelyvezető

5. Konferencia záróanyag Bács-Kiskun megye

„Bennmaradás - Talpra állás” A korai iskolaelhagyás csökkentéséért a Dél-alföldön címmel a **Qall - Végzettséget mindenkinek!** projekt keretében rendezett konferencia összefoglalója.

Bács-Kiskun Megyéből összesen 57 fő vett részt a konferencián, közülük 38-an a közös autóbusszal utaztak. A közös autóbusz előnye volt, hogy mind az oda, mind a visszaúton megindult az ismerkedés a más-más területről érkezett szakemberek között. A megyei műhelymunkán a jelenléti ív aláírásával hozzájárultak ahhoz, hogy a címjegyzéküket a résztvevőknek elküldhessük, segítve ezzel a későbbi személyes kapcsolatfelvételt. A problémák közös megbeszélése már a szünetek alatt megkezdődött, s folytatódott a műhelymunka során.

A műhelyfoglalkozáson a legnagyobb egyetértés a HÍD osztályok szakmai megerősítését célzó hozzászólásokat kísérte, hisz ha ezek az osztályok jól működnek, akkor a korai iskolaelhagyók jó része akár az iskolarendszerben, akár az iskolarendszeren kívül működő (felnőttképzésként működő) formában szerezhetne általános iskolai vagy rész-szakképesítést. A konferencián előadóként részt vevő Türr István Kutató és Képző Intézet Kecskeméti Igazgatóságának vezetője vállalta, ha a jogszabályi feltételek lehetővé teszik, ők indítanának a már nem tanköteles, 6. osztály végzettséggel nem rendelkező fiataloknak HÍD III. osztályokat.

A Bács-Kiskun megyében HÍD osztályokat működtető két résztvevő iskola pedagógusai azt szeretnék, ha a HÍD osztályok programja közelebb kerüljön a mintául szolgáló Dobbantó programok és Felzárkóztató osztályok eszmeiségéhez és gyakorlatához. A központi kerettanterv alkalmazását azokban az osztályokban, ahol a gyerek jó része funkcionális analfabéta, irreális elvárásnak tartják. Mindkét iskolában viszont komoly előrehaladás tapasztalható a tanulók szeptemberi tudásához, képességeihez viszonyítva, s többségük rendszeresen jár iskolába, ami a portfóliójukban szépen tetten is érhető.

A műhelyfoglalkozás 4. és 5. feladatára adott válaszok alapján megrajzolt kapcsolati háló ábrája (mellékelve) jól jelzi, hogy a már meglévő kapcsolati háló meglehetősen „sűrű”, tehát van kapcsolat a szervezetek között, ennek élővé, személyessé válóvá tétele volt az egyik kiemelt célunk. A legtöbb nyíl az iskolák felé irányult, de ezeknek a kapcsolatoknak a milyenségének a megítélésére már kevés volt az idő. Azt mindenképpen pozitívan ítélem meg, hogy az iskolák képviselői találtak a legtöbb személyes ismerőst a konferencia résztvevői között. Viszont feltűnő az ábrán a Klebersberg Intézményfenntartó Központhoz irányuló nyilak hiánya.

A Bács- Kiskun megyei résztvevők véleménye szerint a délelőtti előadások adtak számukra új információkat, s hasznosnak ítélték a délutáni műhelyfoglalkozást is. A kapcsolatfelvételhez kérték a név és címlistát, melyet számukra már a konferenciát követően megküldtünk.

6. Konferencia: Korai iskolaelhagyók- műhelymunka - Csongrád megye

Nagyné Vánkay Erika Katalin műhelyvezető összegzése

Idő/ perc	Tevékenység	Táblakép	Eszközök	Megjegyzés
5	Köszöntés			
50	Bemutakozások		önmaguk elhelyezése –	

			megnevezéssel – a halmazábrában	
5	Programismertetés			
3	Csoportalakítás munkakörök szerint: kártyák választása szín és munkaterületek szerint; csoportok alakítása az azonos színű virágokat kihúzókat egy helyre kerülnek; 5-7 fő ül egy asztalhoz	1.pedagógia 2.munkaügy 3.gyermekevédelem 4.pszichológia és pszichiátria 5. egyéb	Színes kártyák	1. piros 2. kék 3. zöld 4. fekete 5. narancssárga/lila
	Csoportok a csoporton belüli szerepeket elosztják		Színes filctollak; ragasztó; rögzítő felület	íródeák, időfelelős, szóvivő
12	1. a) Feladat: A korai iskolaelhagyók és az iskolát korán elhagyók jegyeinek összegyűjtése; a 8 – 8 legmeghatározóbb jegy kiválasztása		Csomagoló papír – Csoportonként 1 db ívpapír,	Minden csoport a rá jellemző színnel ír
	1.b) Feladat: A 8-8 jegy felírása a „falra” úgy, hogyan ha más csoport is ugyanazt a jegyet választotta, akkor az ne ismétlődjön			
	1.c) Feladat: a felírt jegyekből megfogalmazzuk: KIK A KORAI ISKOLAELHAGYÓK; KIK A KORÁN ISKOLÁT ELHAGYÓK.			a) A KORAI ISKOLAELHAGYÓK b) KORÁN ISKOLÁT ELHAGYÓK a fogalmak rögzítése
12	2.a) Feladat: a csoport egy-egy szóval vagy szókapcsolattal jelölje meg azt a maximum 5 területet, amely a		Csomagoló papír Csoportonként 1 db ívpapír,	

	gyermek megsegítését jelenti a mindennapos munkája során!			
	2.b) Feladat: Írják fel a közös táblára/csomagolópapír ra a kiválasztott8-8 jegyet: ami már szerepel, azt ne írják fel még-egyszer!		Csomagoló papír –1 db ívpapír,	
12	3.a) Feladat: az el nem látott területek, szükségletek feltárása egy-egy szóval, szókapcsolattal maximum 5 területen			6. Feladat: a halmazok egybevetése: a közös halmazelemek meghatározása – javaslattétellel: KINEK a legkézenfekvőbb a FELADAT MEGOLDÁSA?
	3.b) Feladat: csoportonként maximum 5 jegy felírása a közös felületre – az ismétlődések elkerülésével a hiányzó szolgáltatások, szükségletek feltárására.	Új csoportszerveződés. a virágokra írt fogalmak szerint: pl. minden SEGÍTŐ egy csoportba kerül	Csomagoló papír –1 db ívpapír,	
12	4. Feladat: rögzítés: A TERÜLETEK KÖZÖTTI SZOLGÁLTATÁS FELKÍNÁLÁSÁNAK MEGFOGALMAZÁSA csoportonként 5 jegy megfogalmazása és felírása a közös táblára az ismétlődések elkerülésével	Szóvivők		A TERÜLETEK KÖZÖTTI SZOLGÁLTATÁS FELKÍNÁLÁSÁNAK MEGFOGALMAZÁSA
	5. feladat. kapcsolat keresése a felkínált szolgáltatás és a keresett szolgáltatások szerint, ezek a közvetlen tovább lépés lehetőségei; ahol nem találunk választ a másik” oldalon, az a	Színes fonalakkal összekötjük a keresletet a kínálattal;		

	fejlesztendő terület			
6	Összegzés: a korai iskolaelhagyó körülírása; a megsegítés működő területei; a lehetséges megsegítés további területei; az ellátó rendszerben rejlő további lehetőségek feltárása; a hiányzó elemekre való rámutatás a fejlesztendő területekre való figyelemmel	Az elkészült írásos anyag áttekintése		
5	12. Zárás			

7.Jó gyakorlatok Csongrád megye (qall.tka.hu)

Szegedi Ipari Szakképző Iskola József Attila Tagintézménye (6723 Szeged, Gyík u. 3, (www.sziszszi.hu).), Garami István, Kis Antal

Az intézmény befogadja a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, akadályozott, halmozottan akadályozott gyermekek széles spektrumú összességét a más iskolába fel nem vett, illetve onnan kimaradt gyerekekkel együtt. A korai iskolaelhagyók befogadásának célja a nyolc évfolyamos általános iskola befejezése és a szakmai képzettség megszerzése. A belső (szülők/gondviselők, lakásotthon dolgozói, A belső (szülők/gondviselők, lakásotthon dolgozói, kollégiumi nevelők) és külső (Ágota alapítvány, HELY- kallódó fiataloknak szervezet, könyvtárak, múzeumok) kapcsolatok jól működnek. Eredmény: Sikeresen teszik le a szakmai vizsgát, szakmai versenyeken, kulturális seregszemlén, sportversenyen jól szerepelnek. Utánkövetés nincs, de az ismert végzetek közül sokan dolgoznak szakmájukban, beilleszkedtek.

A helyi kezdeményezés címe/elnevezése vagy röviden megfogalmazható mottója	A korai iskolaelhagyók felkarolása és szakképzettséghez juttatása a Szegedi Szakképző Iskola és Általános Iskola József Attila Tagintézménye 6723 Szeged, Gyík u. 3.
A célcsoport bemutatása	Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű, akadályozott: (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, autista, autisztikus, halmozottan akadályozott: tan. ak. + hallássérült, tan ak. + autista; tan. ak.+ epilepszia), részképesség zavaros, beilleszkedési és viselkedészavarral küzdő, általános iskola 8. évfolyamát be nem fejezett HÍD programos, más iskolába fel nem vett vagy onnan kimaradt, 8. évfolyamot befejezett HÍD programos tanulók, felnőttek általános iskoláját végzők és általános nevelési igényű tanulók együttnevelése a szakképzésre előkészítő és szakképző iskolában korosztály: (12 év-23 év)

A probléma bemutatása, amelyre a kezdeményezés választ keres	A korai iskolaelhagyók befogadása Az általános iskola 6-8. évf., Híd I. és Híd II., Pilot program, szakiskolai szakképzésbe, speciális szakiskolai előkészítő évfolyamra és szakképzésbe, felnőttek ált. isk. képzésre (7-8. évf.) a felvételüket kérők iskolai kudarcok sorozata után, jellemzően túlkorosan, más iskolákból elutasítottan, általában tanulási nehézséggel, tanulási akadályozottsággal, változatos képességprofillal érkeznek. A cél: a 8 évfolyamos általános iskola befejezése és a szakmai képzettség megszerzése.
A megoldásban közreműködők bemutatása szakértelem vagy szakterület szerint	Közvetlenül közismeretet tanító tanárok, szakoktatók, gyógypedagógusok, szociális munkások, iskolapszichológus, gyógypedagógiai asszisztensek, szakmunkások, gyermekvédelmi felelős, iskolaorvos, iskolai védőnő, iskolarendőr segíti a tanulók nevelését. Külső kapcsolatok – közvetve segítők: tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, nevelési tanácsadó, akadályozottak érdekvédelmi szervezetei, gyermekpszichiátria, gyámhatóság, büntetés-végrehajtás, jegyzői hivatal dolgozói szoros munkakapcsolatot tartanak iskolánk dolgozóival a tanulók ellátásában. A szülők/gondviselők, lakásotthon dolgozói, kollégiumi nevelők segítik a munkánkat. Az Ágota alapítvány (állami nevelteket ellátók), A HELY – kallódó fiataloknak iskolán kívüli/délutáni elfoglaltságot biztosító szervezet; könyvtárak, múzeumok dolgozóival működünk együtt.
A helyi kezdeményezés részletesebb bemutatása az alábbi szempontok szerint: • a beindítás leírása, • a forrásteremtés módjai, a bevont közreműködők megnyerése, • a folyamat bemutatása; • egyéb.	Korai iskolaelhagyók Célcsoport beazonosítása <u>Közös jegyek</u> a) ideje • Tankötelezettségi kor betöltése előtti iskolaelhagyás (általános és középiskolából) • 8. évfolyam befejezése előtti iskolaelhagyás (általános és középiskolából) • Szakmai képzettség megszerzése előtti iskolaelhagyás (általános és középiskolából) • Szakmai képzettség megszerzése előtti iskolaelhagyás (középiskolából) • Érettségi megszerzése előtti iskolaelhagyás (középiskolából) b) korosztály • 6-16 évesek • 16-18 évesek c) okok • Családi háttér • A korai iskolaelhagyó személyiségjegyei • Hivatali mulasztások Iskolaépítés: <u>A célcsoport szükségleteinek felismerése</u> • felkészítés az önálló/minél önállóbb életvezetésre • tanulási képességek kialakítása • az általános iskolai tanulmányok befejezése • szakképzettség megszerzése

A korai iskolaelhagyók csoportosítása.

- Általános iskola befejezése
- Szakmatanulás a bizonyítvány megszerzéséig
- Általános iskolai tanulmányok és szakmatanulás egy időben

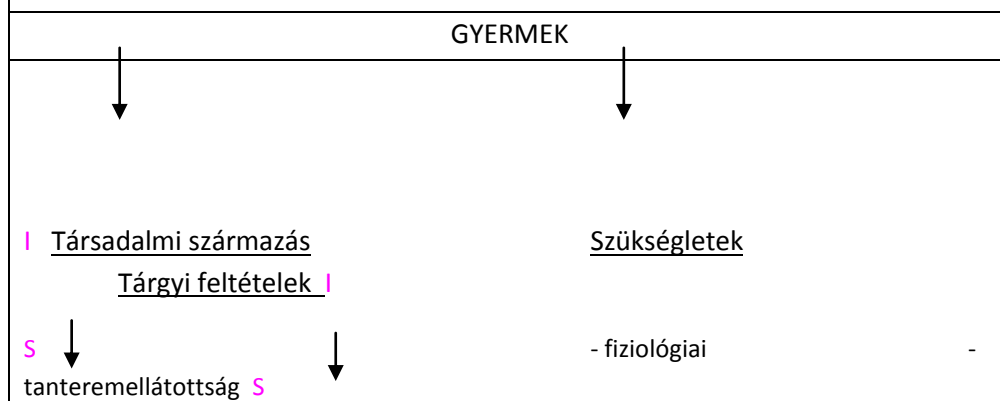
Akadályozottság figyelembe vétele:

- Korosztályi átlagtól akadályozottság nélkül lemaradók
- Beilleszkedési és viselkedési zavarral küzdők
- Tanulásban akadályozottak, értelmileg akadályozottak, autisták, halmozottan akadályozottak/(vezető akadályozottság. mentális eredetű)

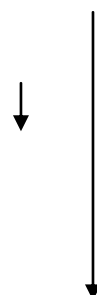
Nevelőtestület és segítők összetételének kialakítása

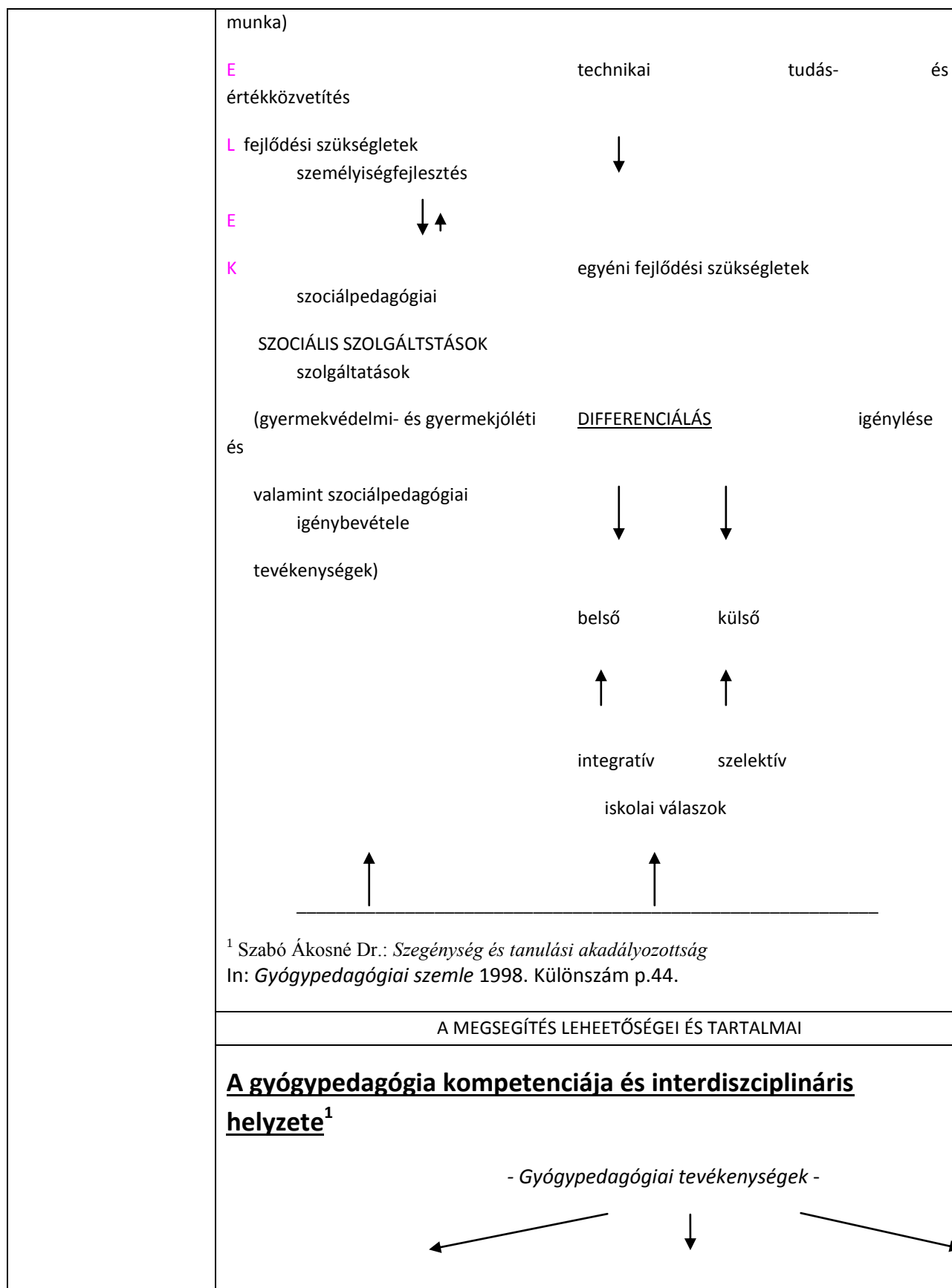
- Gyógypedagógusok (tanulásban akadályozottak -, értelmileg akadályozottak -, pszichopedagógia szakosok)
- Szaktanárok közismereti tárgyak. (Pl. magyar, matematika, fizika stb.)
- Szakoktatók és szakmunkások (szőnyegszövő, bőrtárgykészítő, női szabó, lakatos, asztalos, kertész)
- Szociális munkások (romológia szakkal is)
- Iskolapszichológus
- Mentor tanárok
- Gyógypedagógiai asszisztensek
- Iskolaorvos és védőnő
- Gyermekvédelmi felelős
- Iskola rendőre

Az iskolai tanulás eredményességét befolyásoló tényezők rendszerének vázlata

K családi, gyermekotthoni osztálylétszám	K	- szociális	-
O (és kollégiumi) lakóhelyi	O	- szexuális	- terület-
L szocializáció tényezők	L	- mozgás	
Á felszereltség	A	- élmény	-
N	I		
életkörülmények		MOTÍVUMOK	SZEMÉLYI
FELTÉTELEK			
K ténytudások (tevékenységrendszer) tanerőre jutó tanulók	F	tanulási	az egy
Í normatudás (viselkedés) átlagos száma	E	szociális	
V jellemzők	L	technikai	egyéb
Ü	T		
L értéktudás motiváció szükségletek	É		fejlesztési
I érdekérvényesítés, kapcsolatok	T		
	E		
<u>TÁRSADALMI KÖRNYEZET</u>		<u>KÉPESSÉGEK ÉS KÉSZSÉGEK</u>	
	L		
F (település, környék, szubkultúra)	E	értelmi	
E hagyományok	K	megismerési	
L szokások		kommunikációs	
T infrastruktúra		gondolkodási	
É foglalkoztatási esélyek		tanulási	<u>PEDAGÓGIAI</u>
<u>SZOLGÁLTATÁSOK</u>			
T		szociális	(oktató-nevelő)

	megelőzés életsegítés terápia <u>Prevention</u> <u>Rehabilitation</u> nevelés oktatás <u>Education</u> 1 Dr. Mesterházi Zsuzsa: <i>A gyógypedagógia kompetenciája és interdiszciplináris helyzete</i> Gyógypedagógiai Szemle 1998. Különszám 13. p.(ábra) - aktuális dokumentumok és szakmai álláspontok – Tanulási korlátok: • <i>Tanulási nehézségek</i> • <i>Tanulási zavar</i> 1. <u>részképeességzavarok</u>: a) kognitív funkciók zavarai (percepció zavarai; figyelemzavar; emlékezeti problémák; gondolkodás zavarai) b) motorikum zavarai (izomtónus zavarai;
--	--

	nagymozgások zavarai; finommotorika zavarai; a cselekvés tervezéseinek és irányításának zavarai) c) hiperaktivitás d) kezesség kérdésköre 2. <u>komplex tanulási zavarok</u>: a) diszlexia b) diszgráfia c) diszkalkulia • <i>Tanulási akadályozottság</i>: a) általános iskolai elégtelen vagy gyenge teljesítmény b) enyhe értelmi fogyatékos A korai iskolaelhagyók megszólítása Az iskolai munkaterv rendszeresen visszatérő elemei - nyílt napok - börsék - iskolák végzős tanulóinak meghívása osztályfőnökkel, szülőikkel (belső iskolai statisztika szerint: ahonnan jellemzően a legtöbb érkezik) - ifjúsági szórakozóhelyeken, kedvelt szabadidőközpontokban elhelyezett szóróanyagok - kiállítások könyvtárban - újsághirdetések - kapcsolattartás testvériskolákkal (ahol hasonló jellemzőkkel körülírható tanulókat nevelnek) - családlátogatások (a szülőket/gondviselőket, a lemorzsolódni kész diákokat és a testvéreiket is megszólítjuk) - napi kapcsolattartás a rendvédelmi, gyermekvédelmi szervekkel Tovább lépés lehetőségei a korai iskolaelhagyók megsegítésében - a népesség-nyilvántartás fejlesztése - statisztikai elemzések és tervezések a társadalmi szükségleteknek megfelelően (egy-egy korcsoportban hány gyermek, hol, mikortól meddig várhatóan milyen ellátást igényel)
--	---

- szakmai képzés megtervezése (képes legyen a szakmát megtanulni, tudásának társadalmi hasznosságát kamatoztathassa)
- munkahelyteremtés
- jogi háttér megteremtése az adatnyilvántartás kiszélesítéséhez, az adatkezeléshez; visszaélések nagyon szigorú szankcionálása
- összehasonlító tanulmányok elemzése nemzetközi vonatkozásban

Korai iskolaelhagyás megakadályozására kialakított „Jó gyakorlatok”

1. Helyzetelemzés:

- a. A jelenlegi képzési kínálatunk főbb jellemzői
 - i. Az iskola képzés egységei
 - ii. Az oktatás minden képzési egységre vonatkozó jellemzői
- b. Az iskola tanuló népessége
 - i. Hátrányos helyzetű tanulók
 - ii. SNI tanulók
 - iii. BTM tanulók
- c. Az iskola infrastruktúrája
 - i. Épületek
 - ii. Műhelyek
 - iii. Szaktantermek
- d. Az iskola humánerőforrása
 - i. Pedagógusok
 - ii. Pedagógiai munkát segítők
- e. Projektekben, pályázatokban, innovációban szerzett tapasztalataink
 - i. IPR
 - ii. Építési projektek
 - iii. TÁMOP 3.1.4
 - iv. Útravaló

2. Erősségek és problématerületek:

- a. Intézményi erősségek
 - i. Infrastruktúra: iskolai tanműhelyek
 - ii. Szakmunkások, pedagógiai munkát segítők
 - iii. Kétszintű szakképzés: rész-szakképesítésre épülő teljes szakképesítés
 - iv. Pedagógus attitűdváltás
- b. Rendszerszintű erősségek
 - i. Konszenzus az új típusú szakképzéssel kapcsolatban
 - ii. Képzési idő rövidülése
 - iii. Szakiskolai ösztöndíjprogram
 - iv. Képzési kínálat és a munkaerő-piaci kereslet összehangolása
- c. Intézményi problématerületek
 - i. Tanműhelyi kapacitás
 - ii. Szakmaváltás

	iii. Alkalmazottak száma és képzettsége iv. Új típusú szakképzés bevezetése v. Szakmai oktatásban résztvevők és a közismeret oktatók ellenérdekeltsége vi. Lemorzsolódás d. Rendszerszintű problématerületek i. Nagyon különböző életkorú diákok egy képzési csoportban ii. Különböző előképzettségű és kompetenciájú diákok egy képzési csoportban iii. Eltérő tantervű általános iskolát végzett tanulók iv. Átjárhatóság a képzési típusok között v. Modularitás 3. Fejlesztési feladatok: a. Stratégiai döntések i. SNI tanulók beiskolázásának kérdései ii. HÍD programokban résztvevő tanulók beiskolázásának kérdései iii. Átjárhatósággal kapcsolatos kérések iv. Lemorzsolódás b. Szakmák kiválasztása i. A jövőben indítandó szakmák c. Tanműhelyi kapacitás i. Tanműhelyek férőhelyeinek növelése ii. Tanműhelyek átalakítása d. Alkalmazotti kapacitás i. Pedagógusok képzése ii. „Speciális” pedagógusok számának növelése iii. Pedagógiai munkát segítők köre e. Finanszírozás f. Fenntartói egyetértés
Tapasztalatok: a kezdeményezés „élettartama” (hol, meddig működött/működik, terjedt-e tovább, esetleges ellenvélemények stb.)	1989-ben a felnőttek esti iskolájából „nőtt ki” az az alternatív iskola, mely fokozatosan építkezett, többször nevet váltott, és mára a fentebb leírt arculatát kialakította. A megyében elsőként, - az országban is az elsők között- a speciális szakiskola 1992-es elindítása tanulásban akadályozott tanulók számára mintaként szolgált a speciális szakiskolák indításához. A speciális szakiskolai osztályokban integráltan nevelődnek a tanulásban akadályozott diákokkal az értelmileg akadályozott, ilyen formán integrálható diákok; autista és autisztikus, epilepsziás, mozgáskorlátozott, hallássérült, pszichésen sérült tanulók, akiknek a vezető akadályozottságuk a tanulásban akadályozottság. Egy iskolában, a szakképző órákon, szabadidős tevékenységekben együtt vesz részt az akadályozott és a beilleszkedési és viselkedési zavarral küzdő, mentálisan ép, de gyengén tanuló diák. Minden más iskolából kihulló diákokat kötelezően befogadó iskola a tanulók igényeire és a törvényességi előírásokra figyelemmel alakította ki a mai profilját. Az országban kevés az ilyen iskola.
Az elért eredmények	A statisztika a szakképzésről, az iskolánk honlapján megtekinthető

bemutatása (ha van valamilyen folyamatkövetési módszerük, adatgyűjtésük, értékelő rendszerük, azt is ismertesse.)	Alapdokumentum, pedagógiai program, SZMSZ leírja az iskolánk tartalmi és formai jegyeit. A siker: minden évben a szakmunkásvizsgára bocsájtott diákok sikeresen vizsgáznak. A szakmai országos versenyeken jó helyezéseket érnek el tanulóink. A Speciális Szakiskolák Kulturális Seregszemlájén a élvonalban elhelyezkedő irodalmi színpadunk van. Az országos sportversenyeken derekasan helytállnak a diákjaink. Hivatalos visszajelzés nincs, de a nyomon követhető diákjaink között az önálló vagy részben segített életvitellel jellemezhetőek közül sokan dolgoznak a szakmájukban vagy más területen, ahol sikerült munkahelyi közösségbe illeszkedniük.
Terjeszthetőség feltételei	Általános
További információk, megjegyzések	-
Elérhetőségek, kapcsolat, internet cím	Tel.: 626547-014; levélcím: 6723 Szeged, Gyík u. 3.; Az anyagot készítette (írta, összeállította): Nagyné Vánkay Erika Katalin tel.:06 70 253 1800

Bagó Ildikó
megyei koordinátor
Csongrád Megyei
Munkaügyi Hivatal

Kovácsné Tóth Ibolya
megyei koordinátor
Kecskemét Megyei
Jogú Város

Dr. Végh Lászlóné
megyei koordinátor
Közoktatási Szakértők
Békés Megyei Egyesülete
KÖSZOE ált. alelnöke